

Sámos

Saskia van Bommel

Colofon

Sámos

© 2018 Odyssee Reisgidsen

Alle rechten voorbehouden

Niets uit deze website mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Sámos

Tekst: Saskia van Bommel

Serieredactie: Bartho Hendriksen en Leo Platvoet

Kaart: UvA Kaartenmakers | www.uva-kaartenmakers.nl

Foto's: Odyssee Reisgidsen tenzij anders vermeld

Over de auteur

Saskia van Bommel woont al meer dan vijftien jaar in Griekenland. Ze leeft op Lésbos, en heeft gewerkt voor een grote reisorganisatie op verschillende andere eilanden zoals Kos, Rhodos en Sámos. Ze was al verliefd op Lésbos, maar Sámos heeft zeker ook een grote plek in haar hart ingenomen. Saskia schrijft teksten voor reisorganisaties, is coach, werkt met paarden en is bovenal een enorme Griekenlandliefhebber.

Odyssee Reisgidsen

Odyssee Reisgidsen levert zijn titels als paperback of als e-book. Paperbacks zijn verkrijgbaar bij de (reis)boekhandel in Nederland en Vlaanderen, via Bol.com of de Odyssee-website. De e-books zijn alleen verkrijgbaar via de Odyssee-website. Daarbij kan de reiziger zijn of haar eigen gids samenstellen.

Uiteraard proberen wij de geboden informatie zo actueel en accuraat mogelijk te houden. Toch kunnen er onvolkomenheden en fouten in de tekst voorkomen. Odyssee aanvaardt daarvoor geen verantwoordelijkheid.

Odyssee zoekt

Naar IJsland, Extremadura of een andere onbekende bestemming aan de randen van Europa of de wereld geweest? En je wilt je bevindingen op papier zetten?

Odyssee zoekt de uithoeken van Europa op.

Meer informatie op onze website (www.odyssee-reisgidsen.nl).

Volg Odyssee Reisgidsen op Facebook, Twitter en Instagram

www.odyssee-reisgidsen.nl | info@odyssee-reisgidsen.nl

Foto omslag: Het strand van Tsamadouí

Foto pag. 3: Het groene binnenland

ISBN 9789461230539

Voorwoord

Ondanks de vlucht die het toerisme heeft genomen, heeft Sámos toch zijn karakter weten te behouden. Lang voor het begin van de jaartelling kende Sámos ook al een komen en gaan van verschillende nationaliteiten omdat het een belangrijke havenplaats was en de Hera-verering toen hoogtij vierde. Toen moesten de bezoekers ook al hebben genoten van de grillige bergtoppen, de groene valleien en de witte kiezelstranden. De natuurliefhebber komt hier ruim aan zijn trekken, evenals de Bourgondiër en zonanbidder. Gastvrijheid staat op Samos nog hoog in het vaandel en ook dat maakt het een aantrekkelijk eiland om te bezoeken. Sámos is bekend om de wiskundige Pythagoras, maar ook de wijnen genieten wereldfaam. Inmiddels heeft het eiland bij wandelaars een goede reputatie opgebouwd. De weelderige natuur en de goede wandelinfrastructuur dragen bij aan deze naam. Het is dan ook een ideaal eiland voor mensen die van de traditionele, Griekse sfeer en gastvrijheid willen genieten en op zoek zijn naar een combinatie van rust, cultuur en natuur.

Veel lees- en reisplezier,

Saskia van Bommel

Tips

Uiteraard houdt Odyssee zich aanbevolen voor reacties van kritische lezers. Zijn er foutieve vermeldingen, wijzigingen in openingstijden, prijzen en dienstregelingen? Laat het ons weten! Of heb je tips hebben over hotels, pensions, campings en dergelijke? Ook dat horen we graag! Stuur een email naar: info@odyssee-reisgidsen.nl.

Inhoudsopgave

Sámos verkennen

Het eiland Sámos verkennen **7**

Sámos van streek tot streek

Odyssee's aanraders **12**

Sámos-stad en omgeving **13**

Omgeving van Sámos-stad **18**

Pithagório en omgeving **22**

Kokkári en omgeving **40**

Karlóvasi en omgeving **45**

Achtergrondinformatie

Landschap en bevolking **53**

Politiek en samenleving **56**

Cultuur **60**

Praktische informatie Sámos

Praktische informatie Sámos **64**

Praktisch ABC **72**

Een mondje Grieks **76**

Kaders

Themistoklís Sofoulís **10**

Vluchtelingen **11**

Likoúrgos Logothétis, de held van Sámos **24**

Pátmos **26**

Foúrnei **27**

Fietsen over de Kámbos **35**

Samiopoúla **37**

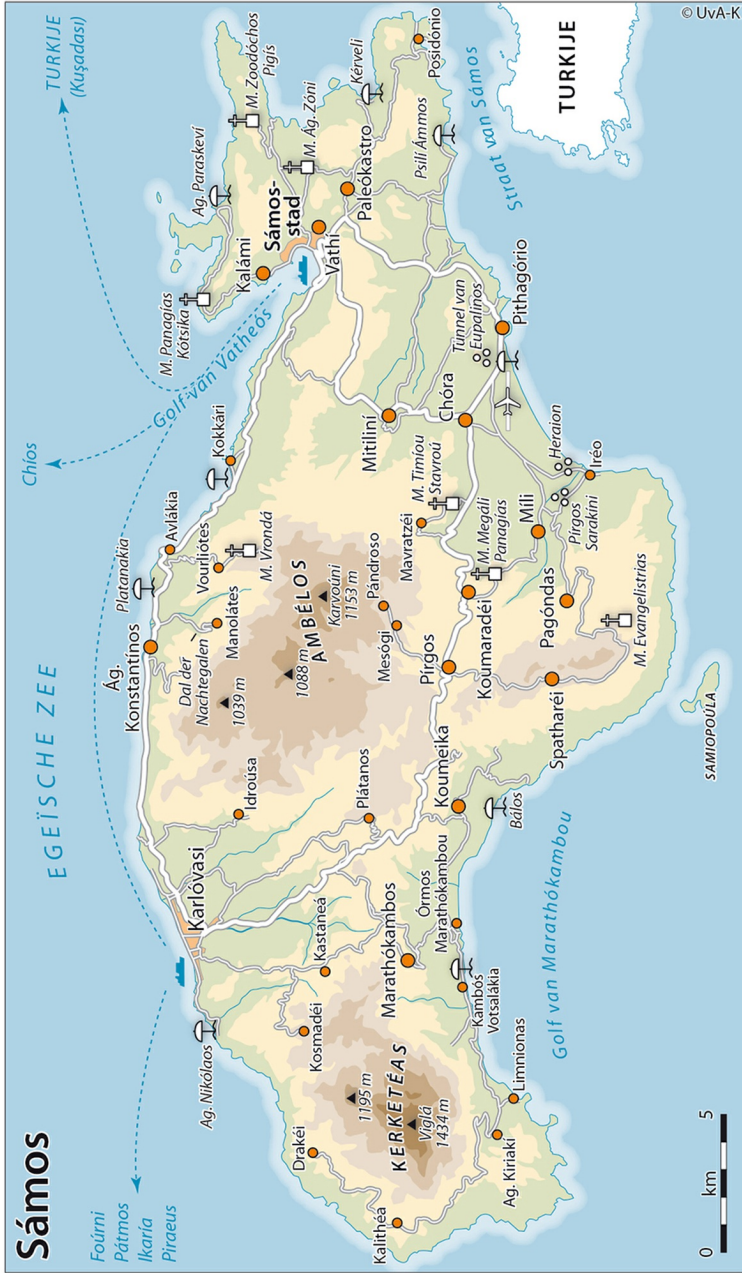
Wandelen rond Moní Vrondá **41**

Wandelen naar Seitáni **46**

Panagíria **63**

Samos wijn **69**

Naar Turkije **75**

Sámos

Fóurni
Pátrmos
Ikaría
Piræus

EGEÏSCHE ZEE

Chios

TURKIJE
(Kuşadası)

Kalithéa
Drakei
Kosmadéi
Kastanéa
Kambós
Vorsalakia
Limnionas
Ag. Kiriaki

KERKETÉAS
1195 m
Vigiá
1434 m

Karlóvasi
Ag. Nikólaos

AMBÉLOS
1088 m
Karkoimni
1153 m

Sámosstad
Kalámi
Ag. Paraskeví
M. Panagias
Kótsika
M. Zooldóchos
Pigís
M. Ag. Zóni

TURKIJE

Marathókambos
Ormos
Marathókambou
Kambós
Vorsalakia

Koumeika
Plátanos

Pirigos
Mesógi
Pándroso
Mavratzéi
M. Timiou
Stavrou

Yáthi
Páleokastro
Kérveli
Psili Ammos
Posidónio

STADT VAN SÁMOS

Ag. Kiriaki

Spatharéi

Koumaradéi
M. Megali
Panagias

Chóra
Túnnel van
Eupalinos

Pithagório

Pagóndas

Mili

Mitilini

Ávlakia
Platanakia

STADT VAN SÁMOS

Ag. Evangelistrias

Sarakini

Íreio

Chóra

STADT VAN SÁMOS

Pirigos

Sarakini

Íreio

Chóra

STADT VAN SÁMOS

Ag. Evangelistrias

Sarakini

Íreio

Chóra

STADT VAN SÁMOS

Pirigos

Sarakini

Íreio

Chóra

STADT VAN SÁMOS

Ag. Evangelistrias

Sarakini

Íreio

Chóra

STADT VAN SÁMOS

Pirigos

Sarakini

Íreio

Chóra

STADT VAN SÁMOS

Ag. Evangelistrias

Sarakini

Íreio

Chóra

STADT VAN SÁMOS

Pirigos

Sarakini

Íreio

Chóra

STADT VAN SÁMOS

Ag. Evangelistrias

Sarakini

Íreio

Chóra

STADT VAN SÁMOS

Pirigos

Sarakini

Íreio

Chóra

STADT VAN SÁMOS

Het eiland Sámos verkennen

Het woeste binnenland van Sámos. Foto Erika Houkes Zöllner

Het landschap van Sámos wordt door twee bergmassieven bepaald. In het westen rijst het Kerketéfs-gebergte (ook wel Kérkis) op met als hoogste top de Vígla (1433 m). Het gebergte is rijk aan grotten. In het midden ligt het Ámbelosgebergte met de Karvoúni (1153 m) als hoogste top. Tussen de bergketens en de zee strekken zich kleine, vruchtbare vlaktes uit, waarvan de Kámbos Chóras bij Pithagório de grootste is. Het is dan ook niet voor niets dat de luchthaven van het eiland zich daar bevindt. De zeestraat, Stenó Samoú, die het eiland van Turkije scheidt, is op het smalste punt bij Psili Ámos slechts 1200 meter breed.

'Ik heb iets langer bij de Samiërs stilgestaan omdat er drie werken door hen zijn volbracht die tot de grootste van geheel Griekenland behoren: vooreerst de doorgraving van een 150 vademen hoge berg, die aan de voet begint en twee uitgangen heeft. De lengte van deze tunnel bedraagt zeven stadiën, de hoogte en breedte ieder acht voet. (...) Het tweede is een dam in de zee om een haven heen ter diepte van wel 20 vademen, terwijl de lengte van de dam meer dan 2 stadiën bedraagt. Het derde door hen verrichte werk is een tempel, die de grootste van al onze bekende tempels is'.

Herodotus, *Historiën*, III, 60

Sámos (Grieks: Σάμος) heeft een oppervlakte van 472 km² en is daarmee in grootte het achtste eiland van Griekenland. Het is 45 km lang en 10 tot 20 km breed. De lengte van de kust bedraagt 160 km. Het eiland telt bijna 33.000 inwo-

ners, van wie de meesten in de hoofdstad Sámos-stad wonen. Het toerisme vormt de belangrijkste sector van de economie, samen met landbouw. Van de ‘drie zusters’ – Lésbos, Chíos en Sámos – is Sámos het meest toeristisch ontwikkeld. Sámos-stad (Vathí) is sinds 1834 de hoofdstad van het eiland. Kokkári, Pithagório en Kámbos-Votsalákia zijn drukke toeristische plaatsen. Het groene karakter van Sámos en de vele paden trekken veel wandelaars aan. Het bekendste product van het eiland is de wijn, die aan het einde van de 19de eeuw vooral in Engeland geliefd was.

Bestuur

Griekenland is sinds 1986 bestuurlijk opgedeeld in dertien regio's (*periféria*). Sámos behoort tot de regio Noord-Egeïsche Zee (www.pvaigaiou.gov.gr). De regio heeft ca. 211.000 inwoners van wie de meesten op Lésbos (88.000 inwoners) wonen.

Sinds 2011 is de regio onderverdeeld in vijf regionale eenheden (*perifereiaki enotita*): Chios, Ikária, Lésbos, Límnos en Sámos. Het bestuurscentrum van de regio is gevestigd in Mitilíni op Lésbos. In 2011 werden de vier gemeenten op Sámos samengevoegd tot één gemeente.

Geschiedenis im het kort

Heraion, het heiligdom gewijd aan de godin Hera. Foto Anke Bolink

De eerste sporen van bewoning in het 3de millennium v. Chr. werden bij Heraion (Pithagório) gevonden. Rond 1100 v. Chr. vestigden de Ioniërs zich op het eiland. In de 6de en 5de eeuw v. Chr. was Sámos na Milete de belangrijkste handels- en cultuurstad van het oostelijke Middellandse-Zeegebied.

Onder de heerschappij van de tiran Polycrates (535-527 v. Chr.) werden handelscontacten gelegd met Egypte en tot ver in de Perzische wereld. Hij bouwde de hoofdstad, waar nu Pithagório ligt, uit tot een van de mooiste steden van de regio. De beroemde watertunnel van Eupalinus werd aangelegd en de Heratempel uitgebreid. Polycrates omringde zich met dichters, musici, architecten en geleerden. Pythagoras werd op het eiland geboren (circa 517 v. Chr.) maar door de tiran verdreven. De schrijver Herodotus (ca. 484-425 v. Chr.), ‘de vader der geschiedenis’, verbleef lange tijd op Sámos en schreef er een deel van zijn historische werken.

Polycrates werd door de satraap (stadhouder in dienst van de Perzen) van Sardes in Klein-Azië in de val gelokt, gevangengenomen en gekruisigd. De Perzen namen de macht op het eiland over. In 477 v. Chr. werd Sámos lid van de Attisch-Delische Zeebond en steunde daarmee de stad Athene. Veertig jaar later verbraken de Samiërs de band met Athene en kozen zij voor Sparta. Athene nam wraak door Sámos te verwoesten. Later steunde het eiland weer Athene in de Peloponnesische Oorlogen en kregen de eilandbewoners in ruil daarvoor het Atheense burgerrecht. In de Romeinse tijd hoorde het eiland lange tijd bij het Klein-Aziatische koninkrijk Pergamon, maar na de dood van de laatste koning werd het een deel van de Romeinse provincie Asia.

Tijdens de Byzantijnse overheersing werd het eiland regelmatig overvallen door zeerovers; de bevolking moest een veilig heenkomen te zoeken in de bergachtige binnenlanden. In 1142 werd het eiland Venetiaans eigendom, in 1414 kwam het in het bezit van de Genuese familie Giustiniani.

Turkse bezetting

In 1475 kwam Sámos onder Turkse heerschappij en werd geregeld geteisterd door aanvallen van piraten. De bevolking verliet het eiland en vestigde zich op het liberalere Chíos. Sámos bleef meer dan honderd jaar onbewoond. In de 16de eeuw werd het eiland op bevel van de Turkse admiraal Kiliz-Pasja onder leiding van Nikólaos Sarakínis weer bewoond. De bewoners kregen daarbij bijzondere privileges, die de basis legden voor een sterk autonomiegevoel. Op 18 april 1821 plantte kapitein Konstantin Lachanas in Vathí voor de eerste maal op Samiotische bodem de vlag van de Griekse vrijheidsbeweging. Een maand later leidden Likoúrgos Logothétis en bisschop Kirillos van Sámos een volksopstand. De strijd verliep moeizaam en de Samiërs hadden veel tegenaanvallen van de Turken te verduren.

Op 6 augustus 1824 werden de Turken met steun van de Griekse vloot bij kaap Fournias verslagen. Als dank voor deze overwinning werd de Metamórfosiskerk bij Pithagório gebouwd. Bij het Verdrag van Londen in 1832 werd Sámos buiten de grenzen van het nieuwgevormde koninkrijk Griekenland gehouden. Twee jaar later verkreeg het eiland wel een zekere autonomie. Sámos zou, zo besloten Engeland, Frankrijk en Rusland, door een Grieks-orthodoxe vorst worden geregeerd die door de sultan zou worden benoemd.

De eilandbewoners verzetten zich tegen deze hen opgelegde staatsvorm – zij wilden immers aansluiting bij Griekenland – en slechts met wapengeweld kon sultan Mehmet II de Bulgaar Stefanos Vogorides tot de eerste ‘hegemoon’ benoemen. De geschiedenis van het vorstendom Sámos kenmerkt zich door een voortdurende onenigheid tussen de vorsten – de meesten zetten nooit een voet op het eiland – en de bevolking. Slechts een enkele vorst wist het vertrouwen van de bevolking